

De (in)stabiliteit van huwelijken in België

Foto: Image 100

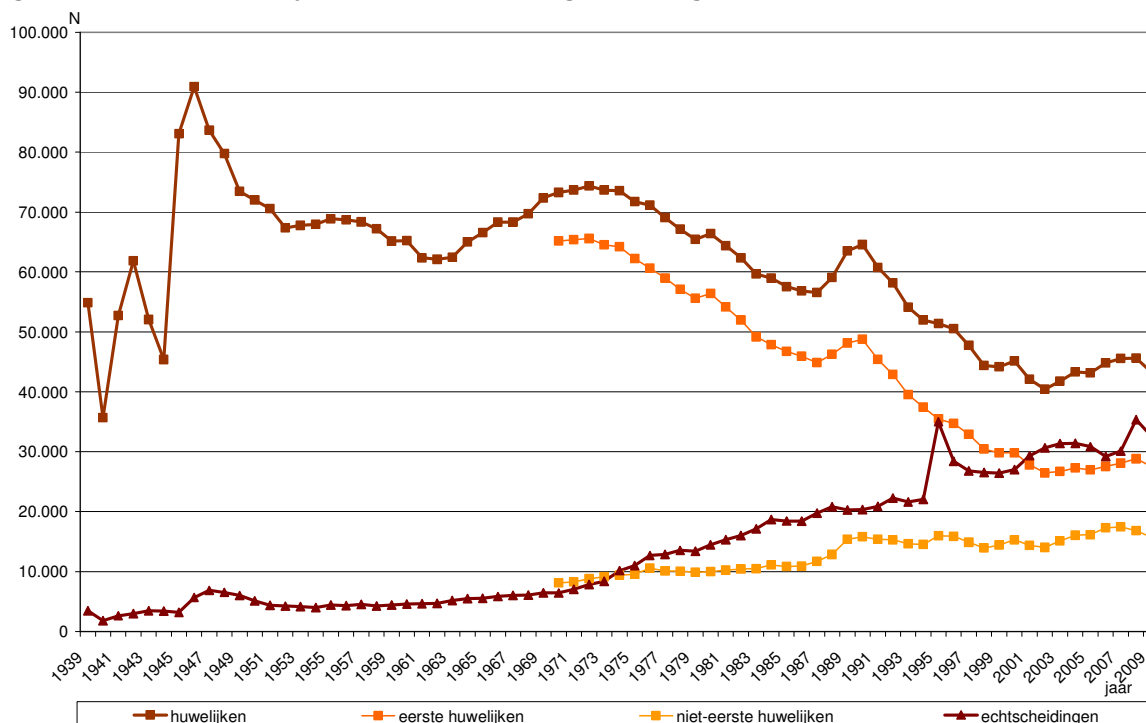
Martine Corijn

Inleiding

Het dalende aantal huwelijken en het stijgende aantal echtscheidingen maakt dat langdurende huwelijken soms minder aandacht krijgen. In deze bijdrage focussen we zowel op de stabiele als op de minder duurzame huwelijken in ons land. We belichten eerst hoeveel echtparen een bepaald huwelijksjubileum konden vieren de afgelopen jaren (§1). Daarna gaan we na welk aandeel huwelijken, gesloten in een specifiek jaar, al is ontbonden door een echtscheiding na een bepaalde huwelijksduur (§2). Tot slot belichten we de huwelijken die beëindigd zijn door een overlijden (§3). We berekenen ook hoe lang men gescheiden of verweuwd is.

Om de (in)stabiliteit van huwelijken in een context te plaatsen, schetsen we in figuur 1 hoe het aantal huwelijken en echtscheidingen in ons land fluctueerde in de periode 1939-2009.

Figuur 1 Aantal huwelijken en echtscheidingen in België, 1939-2009

Bron: ADSEI, Thematische Directie Samenleving

Na de naoorlogse piek traden tijdelijke stijgingen op van het aantal huwelijken, maar de globale trend is duidelijk dalend. De recente lichte stijging van het aantal huwelijken blijkt zich in 2009 niet door te zetten. In 1970 waren 9 op 10 huwelijken verbintenissen tussen twee nooit-gehuwde partners (eerste huwelijken). Recent waren dit er nog 2 op 3. Vooral huwelijken met minstens één gescheiden partner nemen toe. Het aantal echtscheidingen steeg sterk sinds 1970; vanaf 2000 is de toename wat minder sterk. De pieken in de aantallen echtscheidingen hangen samen met wijzigingen in de echtscheidingswetgeving, waarbij voornamelijk de duur van de echtscheidingsprocedure werd ingekort.

1. Huwelijken die standhouden

In tabel 1 en figuur 2 geven we aan hoeveel echtparen in ons land een welbepaald huwelijksjubileum meemaakten¹. Vanuit de steeds verder toenemende levensverwachting kan men verwachten dat steeds meer echtparen een ‘hoger’ huwelijksjubileum kunnen vieren. De dalende trend van het aantal huwelijken en de toename van het aantal echtscheidingen voorspellen daarentegen eerder een dalend aantal echtparen dat een ‘hoger’ jubileum kan vieren. De cijfers illustreren de impact van het samenspel van deze trends.

In de periode 1997-2007 maakten steeds meer echtparen een huwelijksjubileum van 50 jaar en meer mee. Het betrof een verdubbeling van het aantal jubilarissen met een *smaragden* (55 jaar) en een *diamanten* (60 jaar) jubileum. Naast de duurzaamheid van de huwelijken gesloten vóór de jaren 60, speelt de toenemende levensverwachting van zowel mannen als vrouwen hierin een rol. Een dergelijke toename geldt niet voor de *gouden* (50 jaar) jubilea (+10%) en de *saffieren* (45 jaar) jubilea (+0%); deze lijken hun maximum te hebben bereikt. Nederland had recent een recordaantal 40-jarige bruiloften (Garssen & Loozen, 2010).

Tabel 1 Aantal echtparen met een specifiek huwelijksjubileum, in 1997 en 2007, België

	<i>Gehuwd in</i>	1997	<i>Gehuwd in</i>	2007
Hout: 5 jaar	1992	59.675	2002	43.990
Tin: 10 jaar	1987	49.999	1997	44.295
Kristal: 15 jaar	1982	50.546	1992	45.425
Porselein: 20 jaar	1977	52.108	1997	39.639
Zilver: 25 jaar	1972	51.565	1982	40.933
Parelmoer: 30 jaar	1967	46.166	1977	43.023
Koraal: 35 jaar	1962	41.061	1972	43.531
Robijn: 40 jaar	1957	40.409	1967	38.185
Saffier: 45 jaar	1952	31.710	1962	31.643
Goud: 50 jaar	1947	24.730	1957	27.204
Smaragd: 55 jaar	1942	8.165	1952	16.328
Diamant: 60 jaar	1937	3.623	1947	7.498
Briljant: 65 jaar	1932	731	1942	1.202

Bron: ADSEI, Thematische Directie Samenleving, bewerking SVR

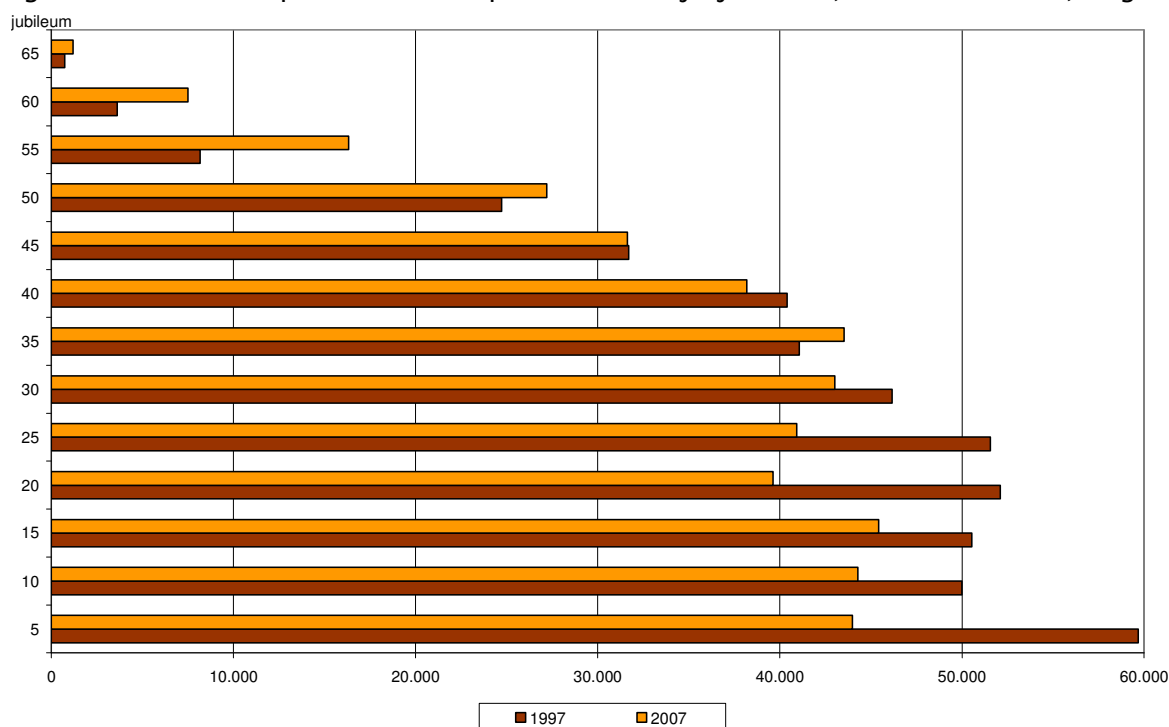
Naast de schommelingen in het aantal huwelijken in de jaren 60 en 70 (zie figuur 1) en de toenemende levensverwachting - die ook geldt voor de echtparen die al 35 à 45 jaar samen zijn - speelt voor de huwelijken uit de jaren 60 en 70 ook de toenemende echtscheidingskans een rol (zie figuur 4). Deze drie trends leiden wisselend tot een kleine daling of stijging van het aantal echtparen met een *robijnen* (40 jaar), een *koralen* (35 jaar) en een *parelmoeren* (30 jaar) huwelijksverjaardag tussen 1997 en 2007.

Bij alle huwelijksjubilea van 25 jaar en minder speelt het dalende aantal huwelijken en de toenemende echtscheidingskans een veel grotere rol dan de toenemende levens-

¹ De SVR beschikt over deze data sinds 1997; de meest recente beschikbare data zijn van 2007.

verwachting. In 2007 maakten (veel) minder echtparen deze huwelijksverjaardagen mee dan in 1997.

Figuur 2 Aantal echtparen met een specifiek huwelijksjubileum, in 1997 en 2007, België

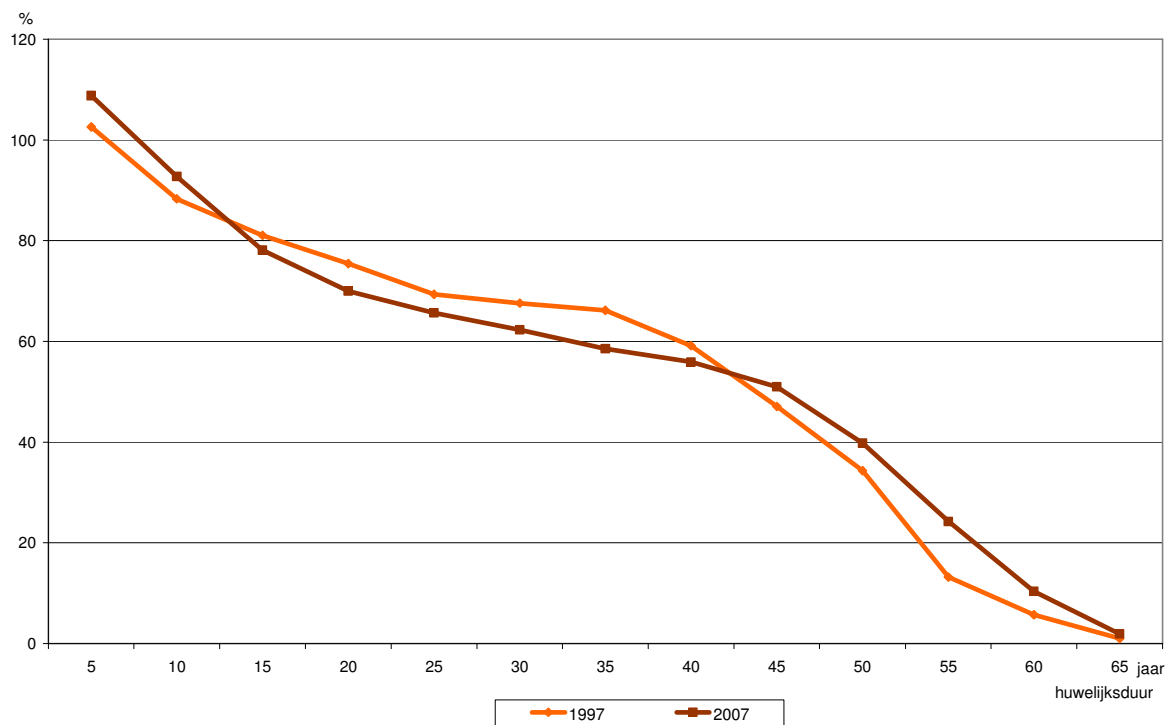

Bron: ADSEI, Thematisch Directie Samenleving, bewerking SVR

Figuur 3 geeft de verhouding tussen het aantal echtparen met een specifiek huwelijksjubileum en het aantal huwelijken dat gesloten werd in het huwelijksjaar van de jubilarissen. Deze verhouding kan voor België hoger zijn dan 100% omdat de immigratie de emigratie overstijgt. Het aantal echtparen met een specifieke huwelijksverjaardag kan hoger zijn dan het aantal gehuwden in het bijhorende huwelijksjaar omdat echtparen, die in dat jaar huwden in een ander land, in België kwamen wonen. Ten gevolge van emigratie wonen echtparen, die in dat jaar in België zijn gehuwd, niet meer in ons land.

Aan de linkerzijde van figuur 3 stellen we vast dat in 2007 de kans om een 5^e en 10^e huwelijksverjaardag mee te maken iets groter was dan in 1997. Dit kan enkel worden verklaard door de impact van immigranten, die als gehuwden staan geregistreerd, maar niet in België zijn gehuwd. Aan de rechterzijde van figuur 3 zien we dat de invloed van de toenemende levensverwachting ondanks de toenemende echtscheidingskans (ook na een langere huwelijksduur) (Corijn, 2011), toch resulteert in een hogere kans om de 45ste of een hogere huwelijksverjaardag mee te maken in 2007 dan in 1997 het geval was. Van de huwelijken uit 1942 en 1952 houden er na 55 jaar respectievelijk 13% en 24% stand. Voor de huwelijken uit 1947 en 1957 is het verschil in overlevingskans na 50 jaar al iets kleiner: 34% en 40%. Voor de huwelijken gesloten sinds halweg de jaren 60 speelt de toenemende levensverwachting minder een rol omdat de betrokkenen jonger zijn. De toenemende echtscheidingskans bij deze huwelijkscohorten maakt dat in 2007 een geringer aandeel echtparen een huwelijksverjaardag van 15 tot 40 jaar kan vieren dan in 1997.

Figuur 3 Kans* op een huwelijksverjaardag, België, 1997 en 2007

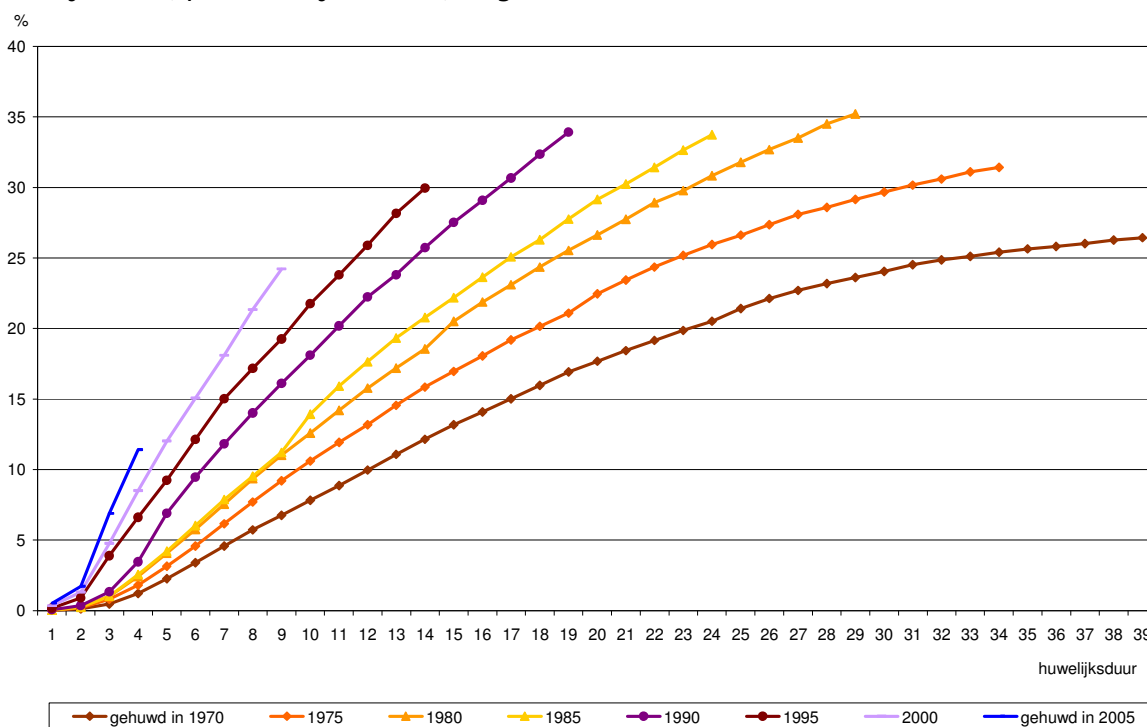
*Aantal echtparen in jaar x dat sinds y jaar is gehuwd/aantal huwelijken in het jaar x-y
 Bron: ADSEI, Thematische Directie Samenleving, bewerking SVR

2. Huwelijken ontbonden door een echtscheiding

Figuur 4 schetst het aandeel huwelijken dat is ontbonden door een echtscheiding naargelang het huwelijksjaar en de huwelijksduur². Huwelijken die recenter zijn gesloten, kunnen we minder lang volgen, maar de algemene trend is duidelijk. Meer recent gesloten huwelijken houden minder lang stand. Van alle huwelijken gesloten in 1970 is er na verloop van *39 jaar* 26% ontbonden door een echtscheiding. Van alle huwelijken uit 1970 is 24% binnen de *30 jaar* ontbonden; van alle huwelijken uit 1975 is dit al 30%. Vier huwelijkscohorten kunnen we *20 jaar* volgen. Van de huwelijken uit 1970, 1975, 1980 en 1985 is er binnen de 20 jaar respectievelijk 18%, 22%, 27% en 29% ontbonden. De stijging over de huwelijkscohorten is nog sterker als we de situatie *10 jaar* na de huwelijksdatum bekijken. Niet meer 8% van de gehuwden (in 1970) maar 22% van de gehuwden (in 1997) is na 10 jaar niet meer samen. Steeds minder huwelijken houden *5 jaar* stand. Van de huwelijken gesloten in 2002 was er in 2007 al 12% wettelijk ontbonden.

² Door de bewegingen van respectievelijk emigratie en immigratie verdwijnen uit ons land personen die in België zijn gehuwd, maar komen er ook gehuwden bij die niet in België zijn gehuwd, maar hier wel uit de echt scheiden. De aandelen zijn in die zin slechts benaderend.

Figuur 4 Cumulatief percentage huwelijken ontbonden door een echtscheiding naar huwelijksduur, per huwelijkscohort, België

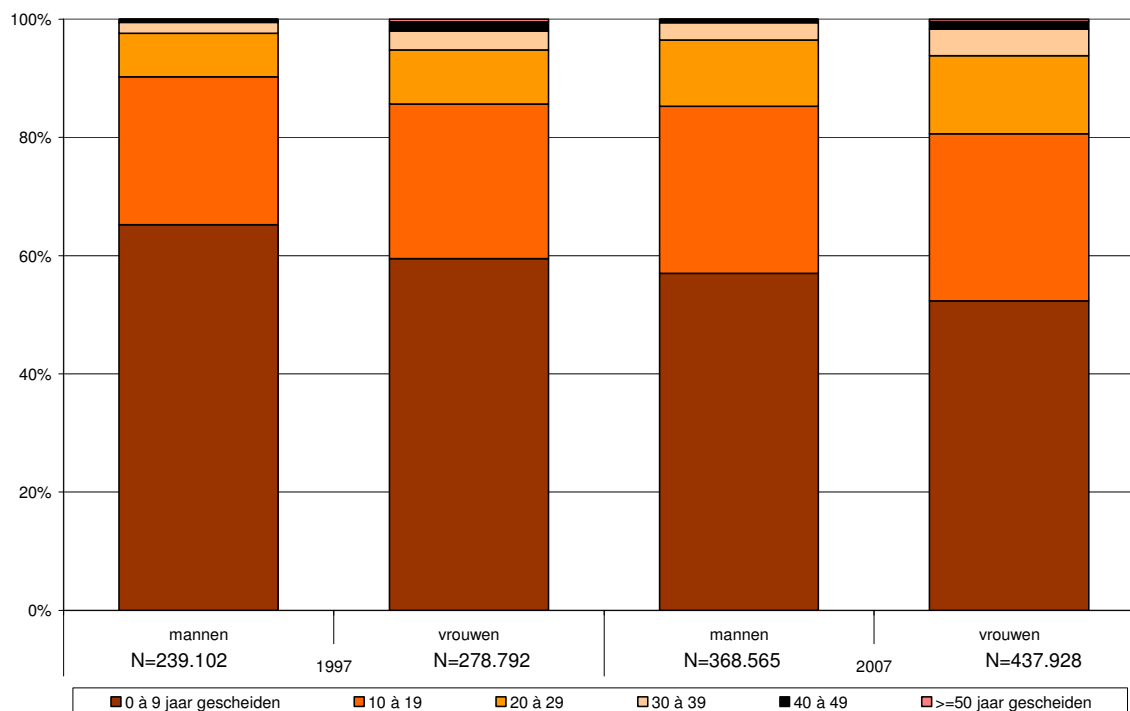
Bron: ADSEI, Thematische Directie Samenleving, bewerking SVR

Binnen een Europese context heeft België een hoog echtscheidingscijfer. Met 3,3 echtscheidingen per 1.000 inwoners was dit zelfs het hoogste cijfer in 2008 (Eurostat). In Nederland bedroeg dit cijfer slechts 2,0. Voor huwelijken van rond 1970 waren de Nederlandse en Belgische cijfers ongeveer gelijk: 1 op 6 van die echtparen was binnen de 20 jaar gescheiden. Maar voor de huwelijken van rond 1990 liggen de cijfers een flink stuk uit elkaar. In Nederland zal binnen de 20 jaar wellicht 25% uit elkaar gaan (Latten & de Graaf, 2010); in België gaat dit aandeel richting 35%.

Na de ontbinding van het huwelijk door een echtscheiding is men tijdelijk voor een (minder lange of langere) periode officieel gescheiden. In 1997 was 5,1% van de bevolking (tijdelijk) uit de echt gescheiden; in 2007 was dit aandeel lichtjes gestegen tot 7,6%. Hoewel bij steeds meer huwelijken (35% in 2009) minstens één gescheiden partner betrokken is, blijft een iets groter aandeel mensen langere tijd officieel gescheiden. Hun feitelijke leefvorm kan al dan niet ongehuwd samenwonend met een partner zijn. Figuur 5 geeft aan hoe lang mannen en vrouwen al gescheiden waren in 1997 en 2007. De gemiddelde duur dat men gescheiden blijft, is op 10 jaar tijd gestegen van 9,1 jaar naar 10,7 jaar. De iets lagere aantallen gescheiden mannen (in beide jaren) weerspiegelen het feit dat mannen na een echtscheiding iets vaker hertrouwen dan gescheiden vrouwen (zie Corijn, 2005 voor het Vlaamse Gewest). Vrouwen blijven gemiddeld genomen langer gescheiden (11,4 jaar) dan mannen (9,9 jaar). Naast de lagere hertrouw, speelt de hogere levensverwachting van vrouwen hierbij een rol. Ongeveer 60% van de gescheiden personen was minder dan 10 jaar al gescheiden, maar dit aandeel neemt af, zowel bij mannen als bij vrouwen. Een kwart had de scheiding al 10 à 19 jaar achter de rug en bleef gescheiden; dit aandeel neemt toe. Ook het aandeel dat al 20 à 29 jaar is gescheiden, stijgt en bedraagt recent iets meer dan 10%. Het aantal vrouwen dat in 2007 al 20 à 29 jaar gescheiden was, benadert de 58.000; bij mannen wordt de 41.000 overschreden.

Recent (in 2007) wonen 31% gescheiden mannen en 14% gescheiden vrouwen ongehuwd samen met een partner. Alle anderen zetten (tijdelijk) hun leven voort zonder samen te wonen met een partner.

Figuur 5 Aandeel mannen en vrouwen gescheiden sinds een bepaalde duur, België, 1997 en 2007

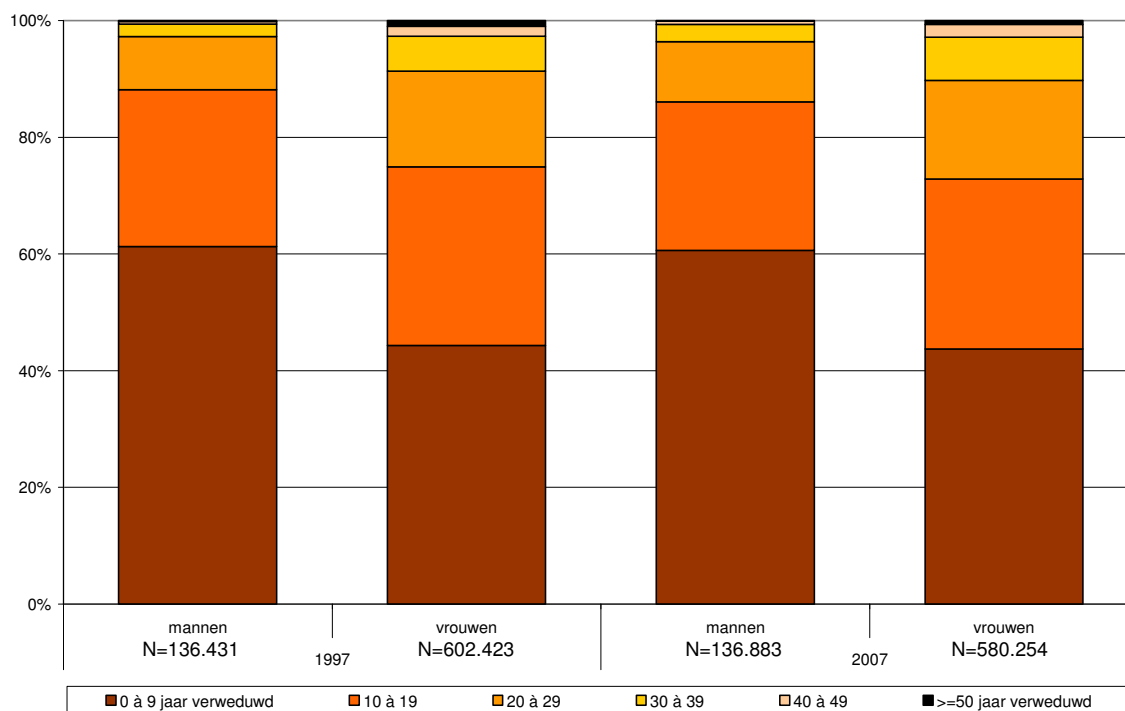
Bron: ADSEI, Thematische Directie Samenleving, bewerking SVR

3. Huwelijken ontbonden door overlijden

Figuur 6 geeft aan hoelang mannen en vrouwen al weduwnaar en weduwe zijn in 1997 en in 2007. In 1997 was 7,3% van de bevolking verweduwd. Tien jaar later was dit aandeel heel lichtjes gestegen tot 7,7%, terwijl het in absolute termen om 21.600 mensen – bijna uitsluitend vrouwen - minder ging dan in 1997. De hogere levensverwachting van vrouwen en in minder mate de geringere hertrouwkans van weduwen dan van weduwnaars (zie Corijn, 2005 voor het Vlaamse Gewest), leiden ertoe dat heel wat meer vrouwen dan mannen verweduwd zijn. Tegenover 4 weduwen staat 1 weduwnaar. De toenemende levensverwachting van (gehuwde) mannen leidt ertoe dat vrouwen minder snel weduwe worden. Het aantal weduwen nam af tussen 1997 en 2007; het aantal weduwnaars bleef nagenoeg stabiel. De gemiddelde duur van de verweduwing nam zeer lichtjes toe in die 10 jaar van 12,6 naar 13 jaar. De verdeling van de mannen en vrouwen naargelang de duur van hun verweduwing wijzigde amper. Mannen zijn gemiddeld genomen al ongeveer 9 jaar weduwnaar; vrouwen zijn gemiddeld al ruim 13 jaar weduwe. Zo is 60% weduwnaars minder dan 10 jaar al verweduwd tegenover 40% weduwen. Een kwart van de weduwnaars is al 10 à 19 jaar verweduwd. Een kwart van de weduwen is al meer dan 20 jaar verweduwd.

Recent (2007) wonen 9% weduwnaars ongehuwd samen met een partner; bij weduwen is dit slechts 5%. De meesten zetten hun leven verder zonder (officieel) samen te wonen met een partner.

Figuur 6 Aandeel mannen en vrouwen verweuwd sinds een bepaalde duur, België, 1997 en 2007

Bron: ADSEI, Thematische Directie Samenleving, bewerking SVR

4. Besluit

Gemeentebesturen hebben de voorbije jaren in ons land steeds vaker echtparen in de bloemen kunnen zetten voor een gouden, smaragden, diamanten of briljanten huwelijksjubileum. De duurzaamheid van de huwelijken van vóór de jaren 70 leverde, in combinatie met de toenemende levensverwachting, deze stijging van het aantal van deze jubilea van 50 jaar en meer op. Aan deze trend is een einde gekomen. Vooreerst daalt het aantal huwelijken sinds 1970 heel sterk; er zullen bijgevolg minder huwelijksverjaardagen te vieren vallen. Bovendien neemt hierbij het aandeel niet-eerste huwelijken toe, waarin het moeilijker wordt de hogere huwelijksverjaardagen op te bouwen. Nu er steeds meer wettelijke samenwoningen worden geregistreerd, wordt het relevant om bij te houden welke duurzaamheidsverjaardag deze paren kunnen vieren. Hoewel de echtparen gehuwd sinds de jaren 70 kunnen uitkijken naar een steeds grotere levensverwachting, worden hun huwelijken steeds vaker en steeds eerder ontbonden door een echtscheiding. Het aantal gescheiden mannen en vrouwen neemt sterk toe, alsook de gemiddelde duur sinds hun echtscheiding. Het aantal weduwen neemt af; het aantal weduwnaars niet. De gemiddelde duur van hun verweuding blijft stabiel. In beide gevallen blijven vrouwen langer 'alleen'.

Literatuurlijst

Corijn, M. (2005). *Huwen, uit de echt scheiden en hertrouwen in België en in het Vlaamse Gewest. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens*. Brussel: CBGS-werkdocument 5.

Corijn, M. (2011). *Ze leefden lang (en gelukkig) en .... scheidden dan. Echtscheiding op latere leeftijd en na langere huwelijksduur*. Brussel: SVR-Webartikel 4.

Garssen, J. & Loossen, S. (2010). Recordaantal 40-jarige bruiloften. *CBS, Webmagazine*, 10 november.

Eurostat <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Latten, J. & de Graaf, A. (2010). Kwart bruidsparen uit begin jaren negentig haalt 20 jaar huwelijk niet. *CBS, Webmagazine*, 20 oktober.